

Razne novice.

Tihotapljenje po Vojvodini. Se pred nedavnim časom je cvetelo tihotapstvo raznega blaga v Avstrijo, a sedaj je dosegla švercerija svoj višek iz Vojvodine na Madžarsko in Rumunsko ter obratno. Pogranične oblasti sicer lovijo te vojvodinske tihotapce, a ponajveč brezuspešno. Sodnija v Zombolju je obsodila na zapor pred nedavnim časom 12 vojvodinskih trgovcev, ker so prodajali in barantali z utihotapljenimi robo.

Kako so nastale «časniške race». Zakotni listi, pa tudi svetovni časniki pošiljajo od časa do časa med svet izmišljene novice, ki se navadno imenujejo «časniške race». Prijazna tica, ki nas razveseljuje, ko plava po ribniku, še bolj pa, ko leži pečena pred nami na krožniku, je prišla ob svoje dobro ime. Strojeno krivico moramo popraviti. Zagrešil je zmoto Martin Luter; besedo «legende» je v svoji hudomušnosti, če ne zlobnosti prekrstil v «Lügende»; ljudska etimologija je iz tega napravila «Lüg-Ente»; prvi del te besede so izpustili, ostala je samo še: race (Ente) — lažnivka. Kot časniška lažnivka je race stara okoli 100 let. Ime je dobila vsled neke smešnice Holandca Norb. Kornelissena, ki je v nekem podlistku poročal o 20 racah, da je vsaka «druga race prvo race s kostmi in perjem požrla in je naposled zadnja, t. j. dvajseta race imela vseh 19 rac v želodcu!»

Zadružništvo v Bolgariji. Zveza bolgarskih ljudskih denarnih zadrug («Ljudskih bank») je imela leta 1918 še samo 33 članic, sedaj pa jih ima že 81. Število zadrugnikov pa se je sorazmerno še mnogo bolj pomnožilo. Leta 1918 je bilo samo 10.760 zadrugnikov, sedaj jih je pa že 35.000. Skupna glavnica vseh teh zadrugov je znašala lani 31 milijonov levov (lev je 2 kroni). Prometa so zadrugne imele lani 22 milijard levov. Tako se kmetstvo ljudstvo, ki ima celo vlado v svojih rokah, vedno bolj osamosvaja ter gospodarsko in kulturno dviga. Vlog so zadrugne imele 225 milijonov, od tega na zemljiških posojilih 118 milijonov levov. Po poklicu je bilo med zadrugniki 12.929 obrtnikov in poljedelcev, vsi drugi so bili po večini trgovci, ker rabijo največ kredita. Ze teh nekoliko številk zadostuje, da si pred očmi ogromen kulturni in gospodarski razvoj bolgarskega ljudstva. Ponosni smo nanj, kakor na svoje brate in bol nam stiska srce, da ne moremo skupno delovati za boljše bodočnost jugoslovanskega naroda. — Prišlo pa bo tudi to!

Dopisnica. Dopisnica, ki je povzročila v dopisovanju velikanski preobrat, je še le 41 let stara. Prve dopisnice so bile izdane v Avstriji 1. oktobra 1869, in tri mesece pozneje jih je bilo razprodanih že tri milijone komadov. Ideja, izdajati dopisnice, se je porodila že štiri leta prej v Nemčiji, a ker se je poštna uprava zbalala fiaska, še ni prišlo takrat do izdajanja dopisnic.

Kaj so bili očetje velikih mož? Virgilov oče je bil sluga in veliko let suženj. Shakespearov oče je imel trgovino z drvmi. Washingtonov oče je bil farmar. Oče Abrahama Lincolna je bil dninar in še le pozneje je imel malo farmo. Demosten je bil sin kovača, Kolumb sin tkalca in tudi sam je bil izučen v tem rokodelstvu. Faradayev oče je bil kovač in je zelo branil sinu delati kemične eksperimente.

Najstarejši zdravnik sveta. Nemški, v Monakovem izhajajoči zdravniški list poroča: Prvi zdravnik, o katerem imamo verodostojna poročila, je bil Egiptčan I-em-Hetep, ki je živel v času kralja Tekserja, torej okrog 4500 let pr. Kr. Ime pomeni «nositelj miru». O velikem spoštovanju, ki ga je ljudstvo imelo do njega, priča njegov grob pri Memfidi, ki se nahaja v bližini kraljevega groba. Po njegovi smrti so mu izkazovali božjo čast.

Godba spreobrnila pijanca. Dr. Foerster piše med drugim tudi tole: «Bil je župnik, ki je ob vsaki priliki, ko je slišal govoriti o kakem pijancu, rekel: «Rad bi vedel, kaj je vzrok njegovega pijančevanja? Pa je poizvedoval in skoro vedno izvedel, da pije ali zato, da bi v pijanci pozabil kak nesrečen korak, ali ker ima premalo veselja do svojega dela, ali ker ga razjedata žalost in skrb, ki jih ne zna drugače pregnati, kakor s pijačo. — Ne kaže torej pijanca takoj zaničevati, ampak misliti na to, kako bi se dal dvigniti. Otroci sami lahko marsikaj pripomorejo, da se takemu očetu začne bolj dopadati v domači hiši, kakor pa v gostilni. Znamo mi je o enajstletni deklici, ki se je učila igrati na citre, da bi zvečer kaj zaigrala očetu — delavcu in pijancu, ko pride iz tvornice. Ko je prvič poskušala praskati po strunah, je seveda šlo kar skozi ušesa in oče je kar drl v gostilno. Toda kmalu se je toliko priučila, da je začela igrati lepe, sanjave in melodijozne narodne pesmi. Tedaj pa oče ni več tekel v krčmo. Obsedel je doma. Mirno kadil svoje pipe tobaka in prilsuškoval mehkim glasom citre. In s časoma je tudi okoli njegovega srca postalo mehko, in kar je prej dobrega v srcu spalo, se je prebudilo in vzklilo v lepše življenje.»

Mlekarska Tončka.

(Poslovenil Vekoslav.)

«Glejte jo, mlekarsko Tončko! Glejte jo!» so kričali vaški otroci in bežali od vseh strani skupaj, da so si a odprtimi usti ogledali postavno žensko, ki je močno sedela na vozu z mlekom in krepko vodila živahne konje. Tudi odrasli so postajali in čudeč se majali a glavo. «Tončka, ali je res ona? No, se ji je pač zmešalo!»

Ona pa se ni zmenila za zijala. Mirno se smehljajoč se je peljala mimo njih in je kmalu zginila v gostem prahu na cesti proti mestu.

Zdaj je rekel tudi krojač Miha svojo sodbo. «Kako se vendar morete čuditi temu, kar dela Tončka? Ali ni vse njeno življenje dovolj čudno? Mislim, da bi se dala napraviti iz tega lepa povest.»

Zoper to ni upal nihče ugovarjati, kajti krojač Miha je bil edini v celi vasi, ki je vsaj približno vedel, da me dozdaj še ni nihče silil, presojati izdelke, krojačeve pevske žile.

Ali pa je imel on prav glede Tončke? Ali je bila njena preteklost res tako burna? Da je bila najdenka, da se njena mati nikdar ni oglasila — no, tako se zgodi marsikomu drugemu tudi. Tončka je vsaj to srečo imela, da so jo odgojili dobri, ljubeznivi redniki, ker so bili sami brez otrok, v oporoki zapustili vse svoje premoženje: hišo in nekaj njiv. Zato si je lepo, brhko mladenko z manjšim posestvom marsikdo želel za ženo. Da je svoj prosti čas, ki ji je ostal od obdelovanja majhne dedščine, porabila za to, da je kot težakinja hodila delat na graščinski marof in si tako prihranila lepo svotico, zaradi tega jo zakona željni fantje niso nič manj čislali.

In da je Tončka čez nekaj let čakanja vzela v zakon lahkomišelnega Franca Kobarja? K temu moramo zopet reči: tisoč drugih žensk ne naredi nič bolje. Zenske žalibog zelo redko lahkomišelnost moških vzamejo za resno. Kajti vsaka ženska se čuti poklicano, da bo moža poboljšala. Tudi Tončka je mislila, da ga bo spreobrnila, in dobro se ji je zdelo, da je postavljeni Franc Kobar, ki je vsem dekletom iz vasi in od drugod zelo ugajal, izbral ravno njo. Bil je voznik na marofu in je vozil vsak dan posode z mlekom v eno uro oddaljeno mesto in ga tamkaj dostavljal naročnikom. Njegov zaslužek je bil precej velik, da si ni nič prihranil je bilo krivo to, ker se je ob nedeljah in včasih tudi ob delavnikih po krčmah bolj razposajeno obnašal, kakor je bilo prav za prav potrebno. A Tončka se je tolažila, da se bo v zakonu že poboljšal. Franc je bil sirota brez staršev, zato je bilo razumljivo, da mu je bilo v njegovih podstrešni sobici predolgočasno, da si je rajši v krčmi poiskal družbo. Pri njej bo pa imel lepo in prijetno življenje, da bo gotovo rajši doma ostal in zmerno živel.

Zdaj je preteklo 10 let od poroke. Kako se je Tončka izpolnilo njeno pričakovanje? Prva leta se je za silo šlo. Francu je dopadlo, da je naenkrat postal posestnik, in na vrtu in na polju ga je marsikatero uro zadržalo doma. Ob nedeljah ni hotel pustiti krčme. «Trebam je razvedrila, tudi nočem, da bi ti hlače nosila», je rekel jezno, ko ga je žena mirno opominjala, da to «razvedrilo» požre redno polovico tedenskega zaslužka. Tončka je molčala. Saj je še nekako shajala, ker je sama pridno delala. Toda sklenila je, da ostane nedotaknjena njena dedščina, da je lahkomišelnosti mož ne bi spremenil v «razvedrilo».

Dobila sta tudi šest hčerk, in mati je imela obilo opravkov. Kobar je bil vesel prve deklice, sčasoma pa je postal brezbrizen do žene in otrok.

Zahajal je tudi med tednom večkrat v krčmo. Čedalje pozneje je prihajal z vozom iz mesta. Če so ga vprašali po vzrokih, je našel tisoč izgovorov. Znanci pa so pripovedovali, da so ga videli v zloglasnih beznicah.

Nazadnje ni Tončka dal nobenega prispevka več za hišne potrebe. Saj veliko tako ni nikdar prispeval. Zastonj ga je skušala spraviti na pot zvestega izpolnjevanja dolžnosti, njena beseda ni imela več nobene moči do njega.

Nekega dne je dal oskrbnik poklicati Kobarjevo ženo. To je bilo nekaj nenavadnega in ni nič dobrega obetalo. S težkim srcem je stopila v pisarno.

«Neprijetna zadeva je,» začne oskrbnik, «zaradi katere sem vas povabil semkaj.»

Uboga žena je obledela. «Moj mož,» je rekla, «je postal zanikern». «Če bi bilo samo to! Žalibog je veliko hujsel!»

«Moj Bog,» zavpije Tončka. Kolena so se ji šibila, in oskrbnik, ki je to zapazil, ji primakne stol. «Sedite vendar in se pomirite. Nočem vam ničesar očitati, vi niste krivi, da je mož takšen postal. Vi ste pridni in poštene. «Poštena!» zavpije tresoč se žena. «To vendar ne pomeni, da — Gospod ne mučite me; povejte mi hitro in brez ovinkov vse.»

«Da, res, postal je goljuf. Ze daleč časa dnevni računi ne soglašajo. Vselej je nekaj manjkalo, a vsikdar je imel izgovor: ta ali oni odjemalec ni plačal, je prosil za odlog. Verjel sem, čeravno se mi je zdelo čudno, ker

moji odjemalci so bili vsa leta točni plačniki. Odkod torej naenkrat ta nerednost? Slednjič sem poizvedoval. Očital sem mu njegovo krivičnost, in priznal je. Njega družba ga je navadila na karte, da bi zgubo pokrije je skrivaj jemal od denarja za mleko v zaupanju, da bo ta denar s kakim večjim dobitkom zopet povrnil. Sčasano me je prosil, da mu prizanesem, ter obljubil, da se hoče poboljšati. Mislim sem na vas in vaše otroke in mu odpustil, da, obdržal sem ga celo v službi in mu dovolil, da je primanjkljaj doplačal v malih obrokih ob svojega zaslužka. Od tega je sedaj že nekaj časa — (Dalje prihodnje).

Fotograf A. KIESER

Maribor, Gregorčičeva ulica šte. 20
ob gornji Gosposki ulici

se priporoča pri porokah, primicijah, družinah in društvenih prireditvah.

Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.

Največji in najstarejši atelje v mestu.

Kje se kupi po ??

znižanih cenah ??

pri trdkri

IVAN MASTNAK

Celje, Kralja Petra c. 15

Prepričajte se da kupite od 20. oktobra 1922, po zelo znižanih cenah vsake vrste sukna za površnike in obleke, lepo volneno blago za dame, hlačevino, tiskarino (blaudruck), ceftir, barhent, krojaške potrebščine, izdelane površnike, obleke i. t. d. za gospode in dečke. Brez konkurence!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

584

Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Erzjavi: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerva skupno z afilijacijami čez R 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.